

Přestaňme už experimentovat s dluhy

ANKETA

Právní rádce oslovil účastníky panelové debaty Česko v době dluhů, aby popsali aktuální největší problémy dluhové situace obyvatel.

A to optikou institucí a úřadů, které zastupují.

Filip Hanzlík, náměstek výkonného ředitele a hlavní právník, Česká bankovní asociace

Za největší aktuální problém v oblasti dluhů považují iritující nestabilitu právního prostředí.

Vezměme si jenom občanský soudní řád. Nejnovější novelizace OSŘ, která zavádí řadu nových a z aplikačního hlediska složitě uchopitelných opatření zejména na poli vymáhání pohledávek, nabyla účinnosti teprve s počátkem roku 2016. Další menší změny nabudou účinnosti k 1. 6. 2016, resp. k 1. 1. 2017. Ve fázi odborné diskuse mezi ministerstvem spravedlnosti a Legislativní radou vlády se připravuje nová série změn pravidel vymáhacího procesu, včetně např. snahy o zavedení tzv. chráněného účtu.

Ani rok 2016 tedy nemá být obdobím tolik žádané legislativní zdrženlivosti v dluhové oblasti, a zejména pak na poli exekuční agendy.

Ta v posledních zhruba dvou letech prochází leckdy až překotným legislativním vývojem a na banky jsou kladeny stále nové, administrativně náročné a nezřídka i vnitřně rozporné, až protichůdné požadavky, s nimiž jsou nuceny se vypořádávat v poměrně rychlém sledu. Za připomenutí stojí, co v souvislosti s projednáváním návrhu nejnovější novelizace OSŘ konstatovala ve svém stanovisku Komise pro soukromé právo Legislativní rady vlády: „Komise pokládá za krajně negativní skutečnost, že předložený návrh je v pořadí již 150. novelou (včetně nálezů Ústavního soudu ČR) o. s. ř., a to za pouhých 52 let jeho účinnosti; přitom tempo novelizací se v posledních letech stále zvyšuje. Tento vývoj má jediný, a to veskrze negativní důsledek, totiž naprostou neschopnost aplikační praxe změny efektivně pochytit a aplikovat je, což nutně vede k extrémní míře právní nejistoty neslučitelné s požadavky

na demokratický právní řád vyspělé země.“

V těchto dnech, a zaznělo to i v průběhu panelové debaty Česko v době dluhů, nabývají stále konkrétnějších obrysů úvahy ministerstva o dalších změnách právní úpravy exekučního řízení s přesahem do insolvenčního práva (např. změkčení podmínek pro přípustnost oddlužení a návrhy na dramatické snížení či zrušení minimální hodnoty plnění, které mají věřitelé v rámci oddlužení obdržet). Nelze si nevšimnout, že kromě morálního hazardu se do legislativního uvažování stále více vkrádá zvrácená optika, podle které je věřitel „padouch“, zatímco dlužník se z normálního občana mění, s jistou nadsázkou řečeno, v osobu se sníženou svéprávností, které je třeba poskytovat stále další a další formy pomoci a úlev na úkor věřitelů.

Trápí mě ale také to, že pojmy jako „finanční vzdělávání“ a „finanční gramotnost“ jsou ve veřejné debatě zmiňovány jen jako jakési

Co se stane, až tu exekutoři jako jediná státem regulovaná soukromá vymáhací složka prostě nebudou? Zbytní nám drahá a už dnes přetížená insolvenční agenda, kterou bude hradit stát?

povinné dovětky, když je to přitom právě nedostatečná úroveň finanční gramotnosti, která stojí na počátku celé řady dluhových pastí a spirál. Ačkoli jde o tzv. běh na dlouhou trať, je problematika zlepšování finanční gramotnosti již od úrovně základního školství nepochybně jednou z klíčových oblastí, na kterou by se stát (s podporou např. bankovního sektoru) měl co nejdříve a komplexně zaměřit.

Velmi bych se přimlouval za to, abychom se systémem vymáhání pohledávek přestali alespoň na nějakou dobu experimentovat, jakkoli si uvědomuji, že viděno optikou nadcházejících dvou volebních let, může toto přání znít pošetile.

Lukáš Jícha,
exekutorský kandidát

Pokud bych tento článek psal v únoru 2001, nejspíše bych hloubal nad tím, jak se dlužníci věřiteli smějí a že ve státě není nikdo, kdo by věřiteli peníze legální cestou vymohl, když soudy na to nemají

kapacity. Pohledem do kalendáře však zjišťuji, že je únor 2016, čímž se vracím do reality, o níž budu psát. Dnes už věřitel má na výběr, zda pohledávku svěří k vymáhání soudu, nebo soudnímu exekutorovi, upřednostňují však soudní exekutory. Stále platí, že zatímco jedni chtějí, aby jim bylo zapláceno, druzí chtějí, aby se na jejich povinnost k placení raději zapomnělo. Proto spílají tu na vysoké náklady advokáta, tu na nekalé praktiky věřitelů, vysoké úroky, snadnou dostupnost úvěrů, agresivní reklamy, které jim podsouvají úvěry na zlatém podnosu, a když není cesty ven, pak si stěžují nejhlasitěji na praktiky exekutora. Vždy se najde někdo, kdo jim bude naslouchat. Soudní exekutoři, dříve vítání profesionálové, jsou v posledních letech spíše v defenzivě. Stali se společenskými viníky za to, že se dlužníci, ať už z důvodu finanční ngramotnosti, či vychytralosti zadlužují, tomu odpovídají i trendy soudobé legislativy, která soudní exekutory ohrožuje ▶

15 let
Exekutorská
komora ČR

Zajišťujeme vykonatelnost práva

Exekutorská komora
České republiky

www.ekcr.cz

Panelu se zúčastnili (zleva) **Jaroslav Kramer** (Právní rádce), **Adam Vrbecký** (M.B.A. Legal), **Zdeněk Husták** (BBH), **Robert Pelikán** (Ministerstvo spravedlnosti), **Daniel Hůle** (Člověk v tísni) a **Pavla Fučíková** (Exekutorská komora ČR).

► na hranici existenční únosnosti tohoto povolání. Chceme to? Co se stane, až tu exekutoři jako jediná státem regulovaná soukromá vymáhací složka prostě nebudou? Zbytní nám drhá a už dnes přetížená insolvenční agenda, kterou bude hradit stát? Bude k něčemu, když dlužník bude sice v konkurzu, ale nebude mít na vypořádání se s věřiteli zájem? Anebo vezmou věřitelé spravedlnost do vlastních rukou a vykonají ji na dlužnících mimo rámec zákona? Potřebujeme to? Počet osob ohrožených exekucí ve skutečnosti rok od roku klesá, naopak se exekuce kumulují na stále menším okruhu osob, které svoji ekonomickou situaci nezvládnou. Je řešením kvůli finančně delikventní menšině odebrání vymahatelnosti práva zbytku společnosti, nebo je lepší zamezit této skupině přístup k dalšímu zadlužování, dát jim jednou pardon prostřednictvím oddlužení a říci dost? Postupným vývojem společnosti se dostáváme do stadia, kdy majetková exekuce nevede k výsledku. Jedněm není co vzít, na výsledku řízení nemají žádný zájem, neboť je neohrožuje

exekuce, ale chudoba. Na vychytralé dlužníky by spíše platily zásahy do jiných svobod a požitků, které nikoho neohroží na životních potřebách, jejich potřeba je však přiměřeně k placení. Vedle řídičského oprávnění bychom měli uvažovat o exekuci pozastavením práva vstupu na stadiony, o zákazu připojení k internetu, mobilnímu internetu, pozastavení zbrojního průkazu, rybářského lístku nebo zavedením turniketů v MHD, aby se načerno jezdit nedalo.

David Vozák, předseda představenstva Asociace pro oddlužení

V poslední době se stále více diskutuje o novele insolvenčního zákona, která vzešla z dílny ministerstva spravedlnosti. Mállokterý návrh přitom může negativně ovlivnit životy desítek tisíc lidí jako právě tento.

Je pravda, že situace v oblasti oddlužení je i v současné době opravdu netransparentní. Působí zde celá řada subjektů, které zneužívají důvěřivosti a špatně psychické a finanční situace dlužníků a vylákají z nich poslední finanční prostředky.

Existují zde ale i solidní společnosti, které dlužníkům pomáhají. Není správné všechny oddlužovací společnosti házet *a priori* do jednoho pytle. Jenom členové Asociace pro oddlužení pomohli s oddlužením v minulosti více než 27 tisícům lidí.

Projde-li tato novela, dojde k totální likvidaci tzv. „oddlužovacích společností“, které by nově nesměly v oblasti oddlužení poskytovat žádné služby.

Jen pro představu: předloni bylo k soudům podáno celkem 30 447 návrhů na povolení oddlužení. Je přitom všeobecně známo, že nejméně 65 % všech podaných návrhů na povolení oddlužení je zpracováno „oddlužovacími společnostmi“.

Návrh novely insolvenčního zákona se totiž vůbec nevypořádává s otázkou „Kdo bude v případě zániku všech oddlužovacích společností dlužníkům s oddlužením pomáhat? A zvládnou budoucí akreditované osoby takový nápor (téměř 20 000 návrhů)?“

Neziskové organizace sice tuto činnost realizují zdarma, ale praxe nám ukázala, že některé nejsou schopny zvládat nápor klientů.

Situace v oblasti oddlužení je i v současné době opravdu netransparentní. Působí zde celá řada subjektů, které zneužívají důvěřivosti a špatně psychické a finanční situace dlužníků a vylákají z nich poslední finanční prostředky.

Navíc jsou v praxi obvyklé i případy, kdy dlužníkovi pouze poradí, jakým způsobem má návrh na povolení oddlužení sepsat, nicméně sepsání již nechá na dlužníkovi samotném. Opakovaně se děje i to, že pokud se jedná o komplikovaný případ, je dlužníkovi doporučeno, aby se raději obrátil přímo na oddlužovací společnost!

Návrh dále počítá s tím, že pouze advokáti, notáři a insolvenční správci si budou moci účtovat odměnu 4000 Kč za jednotlivce a 6000 Kč za manžele. Akreditované osoby pak poradenství musí realizovat zdarma a nesmí si účtovat nic.

Tato částka je naprosto neadekvátní, protože nezohledňuje faktickou náročnost a rozmanitost případů v praxi, které mají být oddlužením řešeny. Navíc je jasné, že tato stanovená částka nebude pro advokáty nebo notáře zajímavá a bude docházet k tomu, že budou dlužníky odmítat.

Za devět let, kdy se zabývám oddlužením, se situace v oblasti

Někteří neplatí dlužníci překvapivě ani nezačali. A jejich věřitelé podávají stále nové a nové exekuční návrhy, ačkoli se nedaří ani ty dříve nařízené úspěšně vymáhat.

velice změnila. Dlouho dobu trvalo, než si lidé uvědomili, že poradenství v oddlužení je potřebná věc a že neznamená jen sepsání návrhu na povolení oddlužení. Jednoduše řečeno, jsme s dlužníkem po celou dobu jeho oddlužení. Naší misí je hlavně dlužníkům pomáhat s jejich oddlužením a vzdělávat je.

Jsem pevně přesvědčen, že vážná dluhová situace se nevyřeší novelou, která plošně zakáže všechny oddlužovací společnosti. Právní úprava by měla zajistit, aby s oddlužením dlužníkům pomáhali skuteční odborníci, kteří si za svou práci budou moci nechat rozumně zaplatit. Direktivní regulace navrhovaným způsobem poškodí hlavně dlužníky, kteří pomoc nejvíce potřebují.

Ondřej Svoboda,
soudní exekutor

Situace v oblasti dluhů v Česku je, zejména v poslední době, poměrně vážná. Neplaticích dlužníků ubývá, což je v podstatě dobrá zpráva, ale

přibývá nařízených exekucí. To znamená, že někteří neplatící dlužníci platit překvapivě nezačali. Ale také to znamená, že jejich věřitelé podávají i na tyto osoby stále nové a nové exekuční návrhy, ačkoli se nedaří ani ty dříve nařízené úspěšně vymáhat. Zdánlivě se neděje nic zásadního, kromě toho, že vedení exekuce něco stojí a tyto náklady musí někdo zaplatit. Stejně jako je tomu v jiných oblastech obchodu a služeb, je nasnadě, že exekuci zaplatí ten, kdo si ji objednal, tedy ten, kdo podal exekuční návrh a na jehož popud bylo exekuční řízení zahájeno. Stejně tak jako za postavení domu zaplatí ten, kdo si jeho stavbu objednal, v obchodě zaplatí zákazník za zboží, které si nakoupil... Dokonce i u soudu zaplatí ten, který chce zahájit řízení, stanovenou cenu v podobě soudního poplatku. Světe div se, v exekucích to tak nechodí. Kdo chce zahájit exekuci k vymožení své pohledávky, podá exekuční návrh a nezaplatí nic. Původně se předpokládalo, že náklady spojené

Specialista na správu rizikových aktiv a kompletní management pohledávek

M.B.A. LEGAL advokátní kancelář s.r.o.
člen skupiny M.B.A. EMPIRE, Ltd.

Opletalova 1603/57
110 00 Praha 1
Česká republika

www.mbalegal.cz

+420 738 413 410 | podatelna@mbalegal.cz

PR001641

Panelové debaty se zúčastnilo přes šedesát odborníků z řad exekutorů, advokátů, insolvenčních správců, poskytovatelů půjček či státní správy.

► s vedením exekuce zaplatí povinný, což se zpočátku dost často i dařilo, ale bohužel v době, kdy se od povinných s pěti deseti nebo i desítkami exekucí nedaří vymoci nic, nelze očekávat, že náklady řízení zaplatí.

V souladu s všeobecně platícím zákonem o zachování energie a hmoty tyto náklady nakonec zaplatit někdo musí. Kdo to je, když ne ten, kdo si exekuci „objednal“, ani ten, proti komu je vedena? Odpověď je bohužel jasná: paradoxně ten, kdo objednanou službu poskytuje, soudní exekutor.

Těžko si lze představit, že zákaznice přijde ke kadeřníkovi, nechá si vytvořit účes za tisíce a s díky odejde bez placení, těžko si zákazník dojde do autosalonu pro nový vůz a nezaplatí ho, přesto oprávněný v exekuci objedná službu, kterou dostane, nic nezaplatí a nepřipadá to nikomu zvláštní. A co více, když někoho napadne, že by za to zaplatit mohl, zvedne vlnu odporu těch oprávněných, kteří systém vymáhání plní nejvíce, a tedy i nejvíce neplatí.

Za ně to zaplatí soudní exekutoři z vlastních zdrojů. A aby toho nebylo málo, přichází ministr spravedlnosti s nápadem radikálního snížení

exekučního tarifu, zřejmě proto, aby se exekutorům za oprávněné hůře platilo a mohli vést exekuce i sami na sebe.

Systém exekucí je nutné změnit. Již nyní má řada exekutorů ekonomické problémy, neboť nejsou schopni nést náklady marných exekucí, za které jim nikdo neplatí. Je nutné, aby oprávnění nesli náklady exekucí, které jsou na jejich návrhy zahajovány a ze kterých se náklady nepodaří vymoci od povinného. Takový systém ale nelze zavést v situaci, kdy je soudní exekutor závislý na dodávkách nových případů od oprávněného, tedy na jednom z účastníků řízení, neboť stejně tak, jako se v důsledku konkurenčního boje mezi exekutory nevybírají zálohy na náklady exekuce, právě proto, aby si oprávněný tohoto exekutora vybral i pro další vymáhání svých pohledávek, nebudou se vybírat ani poplatky za zahájení exekuce. Buď na to exekutoři přistoupí, nebo nebudou mít co dělat a své úřady zavřou, stejně jako je tomu nyní se zálohami. Jediným dlouhodobě udržitelným řešením je současné odstranění ekonomické závislosti exekutorů na oprávněných, tak aby exekutoři měli možnost cenu po-

skytované služby v podobě zálohy skutečně naučtovat a nemuseli se obávat toho, že jim oprávněný z tohoto důvodu další zakázky nedá, neboť jiný exekutor po nich zálohu požadovat nebude. Tuto závislost je možné odstranit jedině tak, že příslušnost exekutora k vedení exekuce bude zcela oproštěna od vůle oprávněného a bude dána přesně stanoveným systémem, stejně jako je tomu u ostatních orgánů soudní moci. Zavedením teritoriality dojde k odstranění celé řady přešlapů, k ekonomické stabilizaci profese soudních exekutorů a řádnějšímu výkonu exekucí. Přiměje oprávněné, aby nezahajovali předem ztracené exekuce, neboť by za ně museli zaplatit a tyto náklady by jim nikdo nenahradil, a zabrání nastartovanému dominovému efektu krachů exekutorských úřadů. ♦

Systém exekucí je nutné změnit. Již nyní má řada exekutorů ekonomické problémy, neboť nejsou schopni nést náklady marných exekucí, za které jim nikdo neplatí.

Kompletní příspěvky panelistů konference Česko v době dluhů jsou dostupné na video.aktualne.cz/pravni-radce